

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Tractatus De Censuris Romano Pontifici Reservatis

Ugolinus, Bartholomaeus

Venetijs, 1609

Vers. Imprimentes.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61365](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61365)

tia fulti huiusmodi libros apud se habent, vt vidi Bononiæ apud S. Dominicum, & habetur in Bulla Iulii III. lata de anno 1550. die 5. Iunii incip. Cum meditatio cordis nostri. fol. 500. & Paul. I. v. incipien. Quia in futurorum. lata 1558. 21. Decembris. fol. 628. & Pii IV. incipie. Cum pro munere, fol. 82.

Quarto in excommunicatione hanc non incidunt, qui librum heretici retinent, hæresim tamen non continentem, sicuti est contrarium nec incidunt, qui librum catholici retinent hæresim continentem, vt diximus supra de legente, duo enim simul requiruntur, quo retinens hic in excommunicationem incidat, & vt hæresici liber sit, & vt hæresim contineat, sicut dicitur in Bulla, ac propterea vno deficiente excommunicationem hæc euadet. argument. si hæredi plures. ff. de condit. institut. At quid de aromatariis, & laniis, qui habent huiusmodi libros, quo carnes, aromata ve obuoluant, dum ea vendunt, an ob id eos retinere poterunt? Ego sentio hos in excommunicationem incidere, nam hi sine dubio libros hos retinent, & id negari non potest, hoc enim pro certo ponimus, at Bulla retinentes excommunicat, ergo & nos. Nec interest, quod eos non retinent, quo ipsos legant, alii ve legendos tribuant, tum quod Bulla non considerat, quo animo retineantur, ergo nec nos considera-

re debemus. argument. I. de pretio ff. de publi. in rem act. tum quod ansam eos legendi tribuant, ex quo partim huic, partim illi cum carne, aromatibus ve alienant.

Quare nec hos excommunicationis huius immunes esse censeo.

Postremo in excommunicationem hanc non incidunt, qui auferunt hos libros ab iis, qui eos retinent, quo ipsos quam primum Inquisitori deferant, nam hi contra mentem Bullæ eos non retinent, modo interim eos non legant, vt in superiori casu diximus: sed iam de imprimendis agamus.

Vers. Imprimentes.

S V M M A.

- 1 Imprimere libros quid sit.
- 2 Imprimendum nomine quinam comprehendantur.

Hic excommunicantur Imprimentes libros hæreticorum hæresim continentem. Quæ excommunicatio vt quatenus pateat, dignoscamus, præmittenda nonnulla sunt. Primum imprimere, quatenus ad rem nostram pertinet, nil aliud esse, quam typis mandare, & quod vulgo dicitur stampare. Secundo per Bullam Leonis X. incipien. Inter sollicitudines nostris humeris, latam Romæ anno

no 1515, quarto nonas Maii Pontificatus sui anno tertio, in Concilio Lateranensi, prohibitum fuisse, ne vllus liber, scripturae imprimatur Romæ, nisi per Vicariū Romani Pontif. & Sacri Palatii Magistrum examinata, & scripta sit manu propria ipsorum, in aliis vero locis per Episcopum, & Inquisitorem hereticæ prauitatis, propositis contra facientes penis: hodie vero ex decreto Trid. Syn. sess. 4. in decreto de editione, & v. su. factorum librorum, non licere librum vllum de rebus sacris imprimere sine licentiā ordinatorum, id est Episcoporum, immo, si est religiosus, qui opus imprimere vult, licentiā a suis superioribus habere debet, vt ibi dicitur. Tertio ad imprimendum multorum operas postulari, primo eorum, qui verba litteris illis stamineis componunt, qui proprie dicuntur compositores. Item, qui prælo verba composita mandāt, qui proprie impressores dicuntur. Quarto, qui subministrant litteras illas æneas, atramēta, & cartas, & huiusmodi alia ad impressionem necessaria. Quinto hæc fieri aliquando per se, & aliquando per alios, adducendo operarios ad hæc mūnera obeunda, quod sapius fit. ¶ Sexto, quoad rem nostram Imprimētium nomine tria hominum genera comprehendunt, primum, qui verba componunt, & qui eas prælo mandant, & qui ad hæc duo agenda operam præ-

stant, nam impressio hæc vna est actio, quæ ex pluribus partibus constat, ex compositione, & prælo mandatione, altera enim sine altera efficere impressionem non potest, at propterea sicut ædes construere dicitur tam is, qui pavimēta, & parietes construit, quam is qui tectum, ita & hic tam compositores, quam prælo mandantes comprehenduntur. Item comprehenditur hoc nomine, & is qui prædicta faciēda curat, nam, qui est causa causæ, est causa causati. argument. l. manumissionis. ff. de manumif. & probatur hoc apud Triden. Synod. sess. ead. versicul. Sed & impressoribus, dum inquit sed & impressoribus modū in hac parte, vt par est, imponere volens sic inquit. Nullique liceat imprimere, vel imprimi facere quosuis libros de rebus sacris, & cætera. Ex quibus verbis apparet impressorum nomine tam imprimentes per se, quam imprimi facientes comprehenduntur, supra enim dixerat se velle imponere modum impressoribus, quod deinceps faciēns tam de imprimentibus quā de imprimi faciētibus loquitur, & sic impressorum nomine vtroque comprehendit, ergo idem & hic, quod & rationi consentaneū est, non ne absurdum enim esset, typographiæ magistrū, ac dominum, ad quem totum negotium pertinet, & qui opera imprimenda sumit, & ob id ad eum in primis pertinet, an libri imprimendū

probati sint nec ne, inspicere, immunē a pœna esse, cum eam patiantur compositores, & impressores, qui sepius non animaduertunt, quid componant, imprimantve, sed quod ipsis mandatur, agunt. Planē ridiculum hoc esset. Postremo impressorum nomine, & eos, qui libros imprimendos tribuunt, comprehendi censeo, nam, si prædicti comprehenduntur, quanto magis, qui opera imprimenda tribuunt, tum propter quod vnumquodque est tale, & illud magis tale? Non pro certo tamen id pono, cum alia pœna ipsi fortasse puniantur. His sic præmissis, iam regulam de more ponamus.

§ V M M A.

- 1 *Imprimentes libros hereticorum heresim continentem in excommunicationem incidunt, quæ regula quousque pateat, declaratur.*
- 2 *Vendens arma, cartas lusorias, fucos, & id generis, quib. bene, maleque uti possumus, an peccet.*
- 3 *Imprimentes libros hereticorum heresim continentem quando in excommunicationem incidant.*

S Præmissis explicatis, iam qui in excommunicationē hanc incidant, explicemus. In excommunicationem hanc igitur incidunt imprimentes libros here-

ticorum heresim continentem, vt habetur in versicul. proposito. Quæ excommunicatio afficit primo magistrum, & Dominum ipsius typographiæ, qui opera imprimenda sumit, & operarios cōducit, nam & hic imprimere dicitur, vt supra præmissimus.

Item afficit excommunicatio hæc compositores, qui verba ex litteris illis æneis conformant, & conglutinant, nam quod & antea diximus, concurrunt & ipsi ad impressionem faciendam.

Tertio afficit excommunicatio hæc eos, qui litteras, seu verba iam conformata prælo mandant, nam hi propriè impressores sunt; Ac demum vniuersi, qui immediate operas suas præstant. Hi omnes ergo in excommunicationem hanc incidunt, quicumque sunt, vel clerici, vel laici, vel in dignitate positi, atque sic in tribus his casibus sensit Iacob. de Grass. libr. 4. decis. in expositione Bullæ cœnæ Domini.

Postremo & qui opera ipsa imprimenda tribuunt, vel sint auctores ipsorum, vel non.

At quid de iis, qui impressoribus cartas præbent, item atramentum, necnon litteras illas æneas, ac demum reliqua ad impressionem pertinentia, an in excommunicationem hanc incidant? Ego sentio in excommunicationem hos non incidere. Primo quia imprimentes, & im-

presso-

pressores non sunt, vt per se patet, & sic verba Bullæ eis non conueniunt, ergo nec pœna. argumē. l. 4. §. toties. ff. de damn. infect. Postremo, quoniam hæc vendere impressoribus licet, esto igitur ipsis male vtantur, tamen in culpa non sunt, sicut nec is, qui arma vendit, nec qui cartas lusorias, nec qui fucos, quorum prima ad tuendum se inuenta sunt, altera ad animos recreandos, postremi ad se exornandum, alioquin nihil esset ferè, quod damnari non posset, cum & bonis male quis vti possit, vt id pluribus egit Nauarr. in capitul. negotium. de pœnitent. distinct. 5. & in Man. capitul. 14. numero 42. & pertinent ad hoc, quæ dixit Alfonso de Cast. aduersus hæreses omnes contra Vniclēs in verb. Studia generalia, non igitur in excommunicationē hanc incident. Peccarent tamen mortiferè, si scirent hæc emi ad opus hæretici imprimendum, & tamen ea illis præstarent. Immo in excommunicationem, in quâ fautores hæreticorum incident, & ipsi inciderent, nam & hoc fauere est, vt per se patet, & hic est primus casus, in quo pœnam hæc quis euadit.

3. Secundo in excommunicationem hanc non incident, vbi prædicti scilicet Magister typographiæ, compositores, & prælo mandantes librum hæretici esse & hæresim continere probabiliter ignorarent, quæ ignorantia

probabilis erit, si ab Inquisitore, superioreve Ecclesiastico liber subscriptus erit, & probatus. Immo operarii prædicti excusabuntur, si a Magistro typographiæ liber ipsis traditus fuerit, quandoquidem an probatus sit nec ne, ad ipsos perquirere non pertinet, sed ad dictum Magistrum; quamuis secus esset, si & ipsi scirent hæretici librum esse, & hæresim continere. At quid de correctore? Hunc in excommunicationem hanc non incidere censeo, quandoquidem impressor proprie non est, sed eius, quod impressum est, inspector. Quamuis, si animaduertisset librum hæresim continere, & hæretici librum esse, & taceret, tanquam hæreticorum fauorem in excommunicationem, de qua supra egimus, & ipsum incidere existimarem, atque in hanc sententiam accipiendam esse opinionem Iaco. de Grass. censeo in lib. 4. decis. ibidem numero 37. qui corrigentes impressorum nomine comprehendit voluit.

Postremo in excommunicationem hanc quis non incidit, ubi de Romani Pontif. licentiâ id fieret, quam licentiâ tribuere verisimile non est.

Verf.